

ОБ'ЄКТ ПРОВОКАЦІЇ ПІДКУПУ: ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ

Об'єкт кримінального правопорушення – це соціальні цінності, які є об'єктом кримінально-правової охорони, проти яких спрямоване кримінально каране злочинне діяння та яким воно може заподіяти або спричиняє шкоду. Основне значення об'єкта кримінального правопорушення визначається його роллю в структурі складу кримінального правопорушення, а також наявністю у визначенні кримінального правопорушення матеріальної ознаки: не може бути кримінально караним те діяння, яке не спричиняє і не становить загрози спричинення шкоди об'єктам кримінально-правової охорони.

Провокація підкупу – це кримінально каране діяння, яке становить собою дії службової особи з підбурення особи на пропонування, обіцянку чи надання неправомірної вигоди або прийняття пропозиції, обіцянки чи одержання такої вигоди, щоб потім викрити того, хто пропонував, обіцяв, надав неправомірну вигоду або прийняв пропозицію, обіцянку чи одержав таку вигоду.

Наведений склад кримінального правопорушення законодавцем віднесено до Розділу XVII КК України «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг». Відтак, родовим об'єктом кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, є нормальна робота з функціонування відповідної сфери порядку суспільних відносин.

Б.В. Здравомислов об'єктом провокації підкупу називає «законну діяльність посадових осіб чи осіб, виконують управлінські функції у комерційних організаціях» [1, с. 459].

З точки зору О.І. Гузоватого та О.О. Титаренко, при провокації підкупу суспільна небезпека даного діяння «безпосередньо спрямована і посягає на суспільні відносини, які забезпечують авторитет та порядок здійснення державної служби, адже дана шкода суспільним відносинам завдається самим учасником цих відносин, а тому, посягання спрямоване на правомірне здійснення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, своїх повноважень, що й впливає на діяльність усієї установи, організації чи підприємства» [2, с. 99].

Однак, при провокації підкупу його суспільна небезпека спрямована на суспільні відносини, які забезпечують авторитет та порядок здійснення державної служби, адже дана шкода суспільним відносинам завдається самим учасником цих відносин, а тому, посягання спрямоване на правомірне здійснення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, своїх повноважень, що й впливає на діяльність усієї установи, організації чи підприємства.

Суспільна небезпека провокації підкупу полягає в тому, що ці дії не стільки підривають репутацію посадової особи, скільки штучно створюють привід для порушення кримінального провадження, тим самим відволікають сили і засоби органів досудового розслідування від процесуальної діяльності за провадженнями, за якими було вчинено злочин, грубо порушують принципи правосуддя в Україні. Це доводить ту обставину, що досліджуваний склад правопорушення завдає шкоди також відносинам правосуддя.

Отже, родовим об'єктом провокації підкупу виступають суспільні відносини, які виникають у зв'язку зі здійсненням особою, уповноваженою на виконання функцій держави і місцевого самоврядування, та особою, яка надає публічні послуги, професійної діяльності відповідно до нормативно-правових актів, що становить правильну роботу органів державної влади чи місцевого самоврядування, підприємств, установ чи організацій незалежно від організаційно-правової форми та осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг.

Також, виокремлюється видовий об'єкт провокації підкупу, який становлять суспільні відносини у сфері здійснення службової діяльності в юридичних особах як публічного, так і приватного права.

Безпосереднім об'єктом провокації підкупу слід вважати суспільні відносини, що забезпечують постійну діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх апарату, юридичних осіб як публічного, так і приватного права, а також осіб (фізичних і юридичних), наділених повноваженнями щодо надання публічних послуг. Разом з тим, даний склад кримінального правопорушення характеризується наявністю додаткового обов'язкового безпосереднього об'єкту у вигляді суспільних відносин у сфері правосуддя. А додатковим факультативним безпосереднім об'єктом провокації підкупу можуть виступати права та законні інтереси окремих громадян чи юридичних осіб.

Список використаних джерел:

1. Уголовное право Российской Федерации. Общая часть: учебник / под ред. Б.В. Здравомыслова. - 2-е изд., перераб. и доп. М., 2002. 480с.
2. Гузоватий О.І., Титаренко О.О. Кримінальна відповідальність за незаконне збагачення в Україні та деяких зарубіжних країнах : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 260 с.